

VIẾT BÀI LÀM VĂN SỐ 5 : NGHỊ LUẬN VĂN HỌC

A – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Giúp HS :

– Củng cố và nâng cao trình độ làm văn nghị luận về các mặt : tìm hiểu đề, lập dàn ý, diễn đạt.

– Viết được bài văn nghị luận văn học thể hiện ý kiến của mình một cách rõ ràng, mạch lạc, có sức thuyết phục.

B – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

I – NỘI DUNG

1. Đặc điểm bài học

Bài này tập trung vào nghị luận một ý kiến bàn về văn học. GV cần lưu ý HS ôn lại những tri thức về nghị luận, về thao tác lập luận,... để HS biết cách lập luận chặt chẽ, nêu luận điểm rõ ràng, đưa ra dẫn chứng có sức thuyết phục, hấp dẫn ; tránh những lối viết vô đoán, cực đoan, không có cơ sở lí luận.

2. Trọng tâm bài học

Rèn luyện cách lập luận, nêu luận điểm, đưa dẫn chứng,... để đưa ra những nhận định đúng đắn, phù hợp với chân lí.

II – PHƯƠNG PHÁP VÀ TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phương pháp dạy học

– Cần chọn những đề sát với trình độ của HS và thích hợp với thời lượng đã định (nếu thời gian làm bài là 1 tiết thì với những đề lớn và khó, HS sẽ không đủ thời giờ suy nghĩ và viết bài).

– GV nên xem những đề ở SGK như những đề tham khảo, gợi ý để ra những đề sát hợp với HS của mình hơn.

– Cần lưu ý HS : phải có ý thức nộp bài đúng thời gian quy định – tạo thói quen cần thiết để dự các kì thi, cũng như tham gia các công trình tập thể sau này (nếu có cơ hội).

2. Tiến trình tổ chức dạy học

Bài học được thực hiện theo tiến trình phổ biến của tiết viết bài ở lớp.

Dưới đây là những gợi ý về cách làm bài cho các đề trong SGK :

Đề 1

– Quan niệm của Nguyễn Văn Siêu đề cao văn học chuyên chú vào con người, có ý nghĩa tích cực, có phần gần gũi với quan niệm văn học phục vụ con người, phục vụ nhân sinh. Trong các thời kì lịch sử khác nhau như Phục hưng, Khai sáng, Cách mạng,... những nhà văn lớn đều chủ trương văn học vì con người, vì cuộc đời.

– Có người nói văn chương là nghệ thuật. Vậy phải chú ý đến tính nghệ thuật của văn chương. Chúng ta biết Nguyễn Văn Siêu được đương thời đánh giá rất cao. Ông và Cao Bá Quát được xem là những nhà thơ tiêu biểu, “thần Siêu, thánh Quát”. Vì thế, chắc chắn nghệ thuật văn chương của ông phải tài tình, điêu luyện. Nhưng tài nghệ văn chương phải “chuyên chú ở con người” mới đáng được đề cao.

– Quan niệm về văn chương của Nguyễn Văn Siêu cũng gọi cho người ngày nay nhiều suy nghĩ. Những tác phẩm thơ văn có hình thức cầu kì bí hiểm, không chú ý đến tư tưởng, tình cảm con người chắc thuộc loại “không đáng thờ” mà Nguyễn Văn Siêu nói đến.

Đề 2

Bài làm cần có một số nội dung sau :

– Giải thích khái niệm phong cách : phong cách chính là cái độc đáo và phần đóng góp riêng của nhà văn.

– Các phương diện của phong cách :

+ Những nét độc đáo về nội dung : cách nhìn con người và cuộc sống (từ việc lựa chọn đề tài, xác định chủ đề), cách lí giải những vấn đề về cuộc sống, con người,...

+ Những nét độc đáo về nghệ thuật : cách lựa chọn các thủ pháp nghệ thuật, tổ chức kết cấu, sử dụng ngôn ngữ,...

– Yêu cầu trong việc đọc văn : phát hiện được sự độc đáo trong phong cách của mỗi nhà văn.

– Bài học về quá trình phấn đấu của người cầm bút.

Đề 3

Xem gợi ý đã trình bày trong SGK.